

4-timers skriftlig eksamen i HIS 1110 – Eldre norsk historie, UiO, IAKH 12.12.17

Sensorveiledning til oppgaven:

Gjør rede for etableringen av erkebispesetet i Nidaros og drøft konsekvensene det fikk.

Pensum:

Sigurdsson, Riisøy: Norsk historie 800-1536

Moseng, Petersen, Opsahl, Sandmo: Norsk historie 750-1537

Det er god pensumdekning for å svare på oppgaven. I Sigurdsson, Riisøy gir kapittel 2 «Konge- og kyrkjemakt» studentene grundig innsikt i årsaker til etableringen. Dette gjelder også for Moseng et al selv om denne er noe mer politisk orientert med konkrete beskrivelser av buller, konsil og statutter. Denne bokens gjennomgang av opprettelsen av erkebispesetet er lagt til kapittelet om borgerkrigene (kap. 3) og det vil være naturlig hvis studentene som har brukt denne boken i større grad drøfter de politiske konsekvensene etter 1152/3.

Det er grunnleggende at studentene i del en av oppgaven forklarer hvordan kirkens økende makt under programmet «kirkens frigjøring» var mulig og hvordan kontinentale forhold direkte påvirket den nordiske situasjonen. Den økonomiske utviklingen i Norge og hvordan kirken gjennom tidlig skatteinngang, særlig innføringen av tienden, kunne bygge ut sin organisasjon er viktig. Overføringen av jordegods til kirken er også sentralt. Når det gjelder den internasjonale situasjonen vil gode studenter kunne vurdere både programmet om «kirkens frigjøring» og oppdelingen av erkesetet Hamburg-Bremen under ett. Når det gjelder lokaliseringen av erkesetet i Nidaros vil dyrkingen av Olav den Hellige være viktig å gjøre rede for.

Studenter som har lest Sigurdsson, Riisøy vil i større grad kunne drøfte religiøsiteten i middelalderen enn hva tilfellet er for de som har lest Moseng et. al. Studenter som har lest Moseng et al vil på den annen side kunne drøfte den politiske utviklingen grundigere og særlig bruke kampen mellom kong Sverre og kirken som et uttrykk for en politisk maktkamp.

Når det gjelder konsekvensene av opprettelsen av erkebispesetet i Nidaros så vil dette sannsynligvis kunne brukes for å skille studenter som lykkes godt eller mindre godt med sin besvarelse. Dette fordi det ikke er direkte omtalt «konsekvenser» i pensumet. Studentene må selv avgrense i tid. De kan enten drøfte de mer umiddelbare konsekvensene frem til kampen mellom kirken og kong Sverre eller drøfte konsekvensene over et lengre tidsperspektiv frem mot reformasjonen. Studentene må også drøfte hvordan det både var gjensidig utbytte og konflikt mellom kongemakt og kirkemakt.

Dyktige studenter vil kunne bruke kilder som tronfølgelovene og Sverres tale mot biskopene i sin redegjørelse og drøfting. De vil også kunne drøfte hvordan kirken bidro til en utvikling av administrasjon av samfunnet gjennom skrivekyndighet og ervervelse av inntekter.